

Alma Džibrić, dipl.pravnik - Završni magistarski rad

Fakultet/Akademija	PRAVNI FAKULTET
Tip Rada	Završni magistarski rad
Kandidat, zvanje	Alma Džibrić, dipl.pravnik
Naziv Teme	Sporazum o priznanju krivnje u predmetima ratnih zločina pred Sudom Bosne i Hercegovine
Rezime/Abstract	<p>Jedna od karakteristika savremenih krivično procesnih sistema jeste prihvatanje pojednostavljenih formi postupanja u procesuiranju počilaca krivičnih djela u cilju bržeg završavanja krivičnih postupaka, što doprinosi većoj efikasnosti i ekonomičnosti krivičnog postupka, ali i efikasnijem postizanju svrhe kažnjavanja prihvatanjem odgovornosti i sankcije te priznanjem djela od strane osumnjičenog, odnosno optuženog. Jedan od ključnih instituta i oblika pojednostavljenog postupanja u krivičnim stvarima jeste sporazum o priznanju krivnje. Radi se o institutu koji je 2003.godine uveden u krivično procesno zakonodavstvo Bosne i Hercegovine u okviru eforme pravosudnog sistema u BiH, a pod značajnim uticajem anglo-američkog pravnog sistema i određenih rješenja iz Statuta i Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). Značajnu ulogu u uvođenju ovog instituta u zakonodavstvo Bosne i Hercegovine imao je i Komitet ministara Vijeća Evrope, koji je svojom preporukom R (87) 18 od 17.09.1987. godine ukazao na opravdane razloge za pojednostavljenjem postupka putem sporazumjevanja o krivici sa ciljem ubrzanja postupka. Kao glavni razlog uvođenja ovog instituta može se istaći porast broja krivičnih predmeta te dugi i iscrpljujući krivični postupci, što je za posljedicu imalo potrebu za traženjem alternativnih načina za povećanje efikasnosti pravosuđa uz poštivanje procedure koja garantuje pravičan postupak prema osumnjičenom, odnosno optuženom. Odredbama člana 231. Zakona o krivičnom postupku BiH propisan je postupak pregovaranja o krivnji na način da osumnjičeni, odnosno optuženi i njegov branilac mogu do završetka glavnog pretresa, odnosno pretresa pred žalbenim vijećem pregovarati sa tužiocem o vrsti i dužini krivično pravnih sankcija, uz uslov da osumnjičeni, odnosno optuženi prizna da je izvršio krivično djelo i pristane da se odrekne određenih osnovnih prava kao što su pravo na javnu raspravu pred sudom i pravo na žalbu. Prilikom razmatranja sporazuma o priznanju krivnje sud provjerava da li su ispunjeni zakonski uslovi za njegovo prihvatanje, a naročito da li postoji dovoljno dokaza o krivnji optuženog i da li je izrečena krivično pravna sankcija u skladu sa zakonom. Na kraju, vrlo bitan uslov za zaključivanje sporazuma jeste saglasnost suda nakon što ocijeni da su ispunjeni svi prethodno navedeni uslovi, što znači da bez obzira što se radi o postupku koji se temelji na saglasnosti procesnih stranaka, sud ovakvom kontrolom osigurava vladavinu prava i spriječava zloupotrebe do kojih bi eventualno moglo doći. Primjena instituta sporazuma o priznanju krivnje veoma je značajna kod procesuiranja počilaca ratnih zločina, obzirom na to da izaziva kontroverze u Bosni i Hercegovini, čak i među pravnim ekspertima, koji smatraju da ovaj institut ne doprinosi utvrđivanju istine. Zakon o krivičnom postupku BiH ne sarži odredbu koja na bilo koji način precizira i ograničava krug krivičnih djela u pogledu kojih je moguće zaključiti sporazum o priznanju krivnje. U praksi, u našem pravu, primijetjena su sporna pitanja u primjeni ovog instituta, u određenim slučajevima kod krivičnih djela ratnih zločina. Pojedini autori smatraju nije opravdana primjena sporazuma o priznanju krivnje za sva krivična djela jer se time daje preveliko ovlaštenje tužiocu da u najtežim krivičnim djelima on određuje kaznu i nudi ustupke optuženom pri čemu se nejednako tretiraju građani pred zakonom i ne poštuju interesi žrtve krivičnog djela i javnosti. S druge strane, kao argumenti u prilog sporazumjevanju i za najteža krivična djela navodi se ubrzanje rješavanja velikog broja najsloženijih predmeta ratnih zločina pri čemu je sud taj koji vrši kontrolu sporazuma, uključujući i kaznu koja je njime predviđena, tako da postoji brana eventualnoj nezakonitoj primjeni u praksi. Suština je u uspostavljanju povjerenja javnosti u pravosudne institucije, njihovoj efikasnoj kontroli i odgovornosti, a ne u ograničavanju pregovaranja. Iako Zakon o krivičnom postupku BiH ne predviđa tu mogućnost, kod sporazuma o priznanju krivnje zaključenim za krivična djela ratnih zločina veoma je korisna primjena klauzule o saradnji, odnosno dogovaranje tužioca sa osumnjičenim, odnosno optuženim o saradnji tako što tužilac predlaže izricanje kazne ispod zakonom određenog minimuma kazne zatvora za počinjeno krivično djelo ili blaže krivične sankcije u zamjenu za svjedočenje ili davanje informacija o nekom drugom krivičnom djelu ili počiniocima krivičnih djela koji se na drugi način ne bi mogli otkriti, a takvih je mnogo kada su u pitanju počinjeni ratni zločini. Uzimajući u obzir praksu Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, navedenu saradnju optuženih sa Tužilaštvom BiH, Sud BiH je uzimao u obzir kao olakšavajuću okolnost prilikom odmjeravanja kazne. Zaključno možemo se složiti da je sporazum o priznanju krivnje u predmetima ratnih zločina načelno prihvatljiv institut, te da se njegov opstanak sve manje dovodi u pitanje. Naravno, u narednom periodu bi trebalo izvršiti određene zakonodavne intervencije na način da se unaprijedi i povećava transparentnost i sveobuhvatna kontrola šire javnosti prilikom primjene ovih instituta kod krivičnih djela ratnih zločina kako bi se onemogućilo da se neopravdano dovode u pitanje odluke pravosudnih institucija, kao i radi iznalaženja uređenja koje će osigurati mnogobrojne prednosti tog instituta, a nedostatke svesti na one koji su neizbježni u konsenzualnim oblicima postupanja u suvremenom krivičnom procesnom pravu. Ključneriječi: ratni zločin, krivični postupak, pregovaranje o krivnji, sporazum o priznanju krivnje</p>
Datum	30.09.2019
Predsjednik	Dr. sci. Vedad Gurda, vanr.profesor, Uža naučna oblast „Krivično-pravna“, Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli
Mentor	Dr. sci. Dževad Mahmutović, vanr. profesor, Uža naučna oblast „Krivično-pravna“, Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli
Član komisije	Dr. sci. Anita Petrović, vanr. profesor, Uža naučna oblast „Građansko-pravna“, Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli
Član komisije	-
Član komisije	-
Zamjenski član	-
Dodatni detalji i lokacija	dana 30.09.2019. godine sa početkom u 15,00 sati na Pravnom fakultetu Univerziteta u Tuzli
Završne Odredbe	Pristup javnosti je slobodan. Rad se može pogledati u Sekretarijatu fakulteta radnim danom od 08 do 14 sati.